

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (POLITICAL SCIENCE)
EXAMINATION: MAY – 2025
SECOND SEMESTER

Subject: Indian Foreign Policy (POLMJC-203)

Date: 22/05/2025

Total marks: 100

Time: 10.00 am to 1.00 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions. 2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer any FOUR of the following questions in 500 words. (60)

- 1) Analyze the evolution of India's foreign policy from the idealist to the realist phase.
- 2) Evaluate the impact of geopolitical factors on India's foreign policy decisions.
- 3) Discuss how India's Non-Alignment Movement has influenced its foreign policy today.
- 4) Examine the key factors behind India's evolving foreign policy towards Pakistan.
- 5) Assess how India balances its security concerns with diplomatic efforts towards its neighboring countries.
- 6) Critically analyze India's contributions to the United Nations, particularly in peacekeeping and the Security Council reforms.

Q. 2) Answer any FOUR of the following questions in 300 words. (40)

- 1) Identify the primary objectives of India's foreign policy in the modern global context.
- 2) Explain how domestic political factors influence India's foreign policy decisions.
- 3) Describe the significance of India's nuclear policy in its relations with China and the United States.
- 4) Outline how India's participation in regional organizations like SAARC and ASEAN aligns with its foreign policy goals.
- 5) Discuss the role of India's foreign policy in addressing cross-border terrorism.
- 6) Summarize India's stance on global disarmament, particularly with respect to CTBT and NPT.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
३) उत्तर तंतोतंत आणि मुद्देसुद असावे.

प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (६०)

- १) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाच्या आदर्शवादी ते वास्तववादी टप्प्यातील उल्लंघनांचे विश्लेषण करा.
- २) भारताच्या परराष्ट्र धोरण निर्णयांवर भू-राजकीय घटकांच्या प्रभावाचे मूल्यांकन करा.
- ३) भारताच्या अलिप्ततावादी चळवळीचा आजच्या परराष्ट्र धोरणावर कसा प्रभाव पडला आहे यावर चर्चा करा.
- ४) भारताच्या पाकिस्तानप्रती विकसित होत असलेल्या परराष्ट्र धोरणामागील प्रमुख घटकांचे परीक्षण करा.
- ५) भारत आपल्या शेजारील राष्ट्रांसोबत राजनैतिक प्रयत्नांद्वारे आपली सुरक्षा कशा प्रकारे संतुलित करतो याचे मूल्यांकन करा.
- ६) संयुक्त राष्ट्रांमध्ये, विशेषतः शांतता राखण्यात आणि सुरक्षा परिषदेच्या सुधारणांमध्ये भारताच्या योगदानाचे टीकात्मक विश्लेषण करा.

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (४०)

- १) आधुनिक जागतिक संदर्भात भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची प्राथमिक उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- २) भारताच्या परराष्ट्र धोरण निर्णयांवर देशांतर्गत राजकीय घटकांचा कसा प्रभाव पडतो ते स्पष्ट करा.
- ३) चीन आणि अमेरिकेसोबतच्या संबंधांमध्ये भारताच्या अण्वस्त्र धोरणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ४) सार्क आणि आसियान सारख्या प्रादेशिक संघटनांमध्ये भारताचा सहभाग त्याच्या परराष्ट्र धोरणाच्या उद्दिष्टांशी कसा जुळतो ते सांगा.
- ५) सीमापार दहशतवादाला तोंड देण्यासाठी भारताच्या परराष्ट्र धोरणाच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- ६) जागतिक निःशस्त्रीकरणाबाबत भारताची भूमिका थोडक्यात सांगा, विशेषतः CTBT आणि NPT च्या संदर्भात.